การศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยสยาม*

A study of smoking behaviors among undergraduate students at Siam University.

Received: September 27, 2018
Revised: February 7, 2019
Accepted: February 15, 2019

เสถียร พูลผล (Sathian Phunpon)**
นฤมล โพธิ์ศรีทอง (Narumol Phosritong)***
อรวรรณ จิตรวาณิช (Orawan Chitvanich)****
รักษ์จินดา วัฒนาลัย (Ruxjinda Wattanalai)*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ศึกษาคะแนนระดับความรู้และเจคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ และเปรียบเทียบระดับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ตามตัวแปรที่ศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามปีการศึกษา 2560 จำนวนทั้งหมด 388 คนโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (ความถี่และร้อยละ) และสถิติเชิงอนุมาน (สถิติไคสแคว์ สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.41) มีอายุเฉลี่ย 21 ปี ส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่ (ร้อยละ 74.50) ศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ (ร้อยละ 25.52) พักอยู่บ้านตนเอง (ร้อยละ 62.37) และมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 33.76) เมื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผู้ที่สูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ด้วยสถิติไคสแคว์ พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เพศ ช่วงอายุ คณะที่ศึกษา สถานที่พักอาศัยในปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ย (p= .00-.038) ผลคะแนนระดับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 11.20 ± 1.82 จากคะแนนเต็ม 15 และ 3.84 ± 0.677 จากคะแนนเต็ม 5 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยความรู้เจตคติตามตัวแปรเพศ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ด้วยสถิติค่าที และตัวแปร อายุ คณะ ที่พักอาศัย รายได้เฉลี่ย

---

* บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ
This article for publishing academic knowledge

** อาจารย์ ดร. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
Lecturer Dr., Faculty of Pharmacy, Siam University., sathian.ph@gmail.com, 02-867-8000 ต่อ 5401
*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
Assistant professor Dr., Faculty of Pharmacy, Siam University., marchiga888@gmail.com, 02-867-8000 ต่อ 5401
**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
Assistant professor Dr., Faculty of Pharmacy, Siam University., oraheng@yahoo.com, 02-867-8000 ต่อ 5416
***** อาจารย์ ดร. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
Lecturer Dr., Faculty of Pharmacy, Siam University., w_ruxjinda@yahoo.com, 02-867-8000 ต่อ 5416

ต่อเดือน วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า เพศหญิงมีคะแนนความรู้และเจตคติดีกว่าเพศชาย นักศึกษาที่ไม่สูบบุหรี่และนักศึกษากลุ่มคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์มีคะแนนความรู้และเจตคติดีกว่านักศึกษาที่สูบบุหรี่และนักศึกษากลุ่มคณะอื่น ๆ ตามลำดับ นักศึกษาอยู่บ้านตนเองมีคะแนนความรู้และเจตคติน้อยกว่านักศึกษาที่อยู่อาศัยที่อื่น และนักศึกษาที่มีรายได้น้อยกว่า 5000 บาทมีคะแนนเจตคติที่ดีกว่ากลุ่มรายได้ 10000 – 15000 บาท โดยทุกตัวแปรที่กล่าวมาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรอื่นพบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความรู้กับเจตคติด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r=.448, p=.00)

คำสำคัญ : บุหรี่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ นักศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม

Abstract

The purposes of the survey research were to study the characteristic and factor affecting smoking behavior as well as the score of knowledge and the attitude towards smoking, and to compare the score of knowledge and attitude about smoking according to the studied variables in the undergraduate students of Siam University in 2017 academic year. Three hundred eighty-eight students were selected as representative by stratified random sampling. The questionnaires were utilized as our research instruments in the present study. Data were analyzed employing both descriptive analyses expressed as the frequency and percentage, and inferential statistics using chi-square test, t-test and one-way ANOVA.

The result indicated that 55.41% of the volunteers were females. The average age of participants was 21 years old. Most of them were non-smokers which accounted for 74.50%. Moreover, 25.52% and 62.37% of the participants studied in the faculty of business administration and stayed at their own residences, respectively. The percentage of the students earning lower than 5000 baht per month was 33.76%. Using chi-square test, gender, age, faculty, accommodation, and monthly income significantly contributed to the smoking behavior (p=.00-.038). The mean score of comprehension and the attitude towards smoking were 11.20 ± 1.82 out of 15 and 3.84 ± 0.68 out of 5, respectively. The effects of various factors on knowledge and attitude towards smoking were further investigated by dividing to gender and personal smoking manner using t-test, and age, faculty, accommodation, and monthly income using one-way ANOVA. The results revealed better score in female compared to those in male. Non-smokers and the students of medical sciences had higher score of knowledge and attitude towards smoking than those in smokers and non-medical science group, respectively. In case of the students living in their own house, fewer score of knowledge and attitude were observed in comparison to those in the others. The students earning less

than 5000 baht per month had greater score of attitude compared to the students with a monthly income of approximately 10000 to 15000 baht. For the comparison between the entire mentioned variables, the significant level of .05 was noted. When the relationship between the score of knowledge and the attitude towards smoking was analyzed by using Pearson correlation coefficient, the relationship between knowledge and attitude towards smoking were exhibited (r=.448, p = .00).

Keywords: Cigarette, Smoking behavior, Undergraduate students, Siam University

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาเรื่องการสูบบุหรี่เป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยเนื่องจากบุหรี่เป็นสิ่งเสพติดที่สามารถหาซื้อได้ง่ายและมีขายอย่างถูกกฎหมาย จึงทำให้บุหรี่สามารถที่จะเข้าถึงผู้เสพได้อย่างทั่วถึง ซึ่งบุหรี่นั้นก่อให้เกิดโทษต่าง ๆ มากมายทั้งต่อผู้สูบเองและบุคคลรอบข้าง นอกจากนี้ยังพบว่าบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงของอาการเจ็บป่วยและการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร โดยโรคที่มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับสารเคมีที่อยู่ในบุหรี่ เช่น โรคมะเร็งปอด ถุงลมโป่งพอง หลอดลมอักเสบเรื้อรัง ความดันโลหิตสูงและมะเร็งหลอดลม เป็นต้น ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่ส่งผลกระทบต่องบประมาณด้านสาธารณสุขของประเทศและต่อคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเป็นอย่างมาก (บุบผา รัศมี และคณะ. 2556) โดยในปัจจุบันพบว่าพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น จากผลการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในปี พ.ศ. 2560 ของศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561) พบว่า ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นผู้สูบบุหรี่ 10.7 ล้านคน (ร้อยละ 19.1) อัตราการบริโภคยาสูบตามกลุ่มอายุ15-18 ปีเท่ากับร้อยละ 7.8 โดยในภาพรวมอัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลง ยกเว้นในกลุ่มอายุ 19-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา ทำให้เห็นว่าปัญหาการสูบบุหรี่ในสถาบันอุดมศึกษานั้นไม่ได้ลดลงแต่อย่างใด โดยกลุ่มนักศึกษานั้นเป็นกลุ่มช่วงวัยที่มีการปรับตัวผ่านจากช่วงวัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น เป็นช่วงที่มีการเรียนรู้ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม รูปแบบวิถีการดำเนินชีวิต เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งใหม่ ๆ ทั้งในทางที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม โดยอาจมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพได้ ถ้าได้รับอิทธิพลจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ (กรองจิต วาทีสาธกกิจ 2552). บุหรี่จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจทำให้วัยรุ่นเกิดความอยากรู้อยากลองจนเกิดเป็นการเสพติดและเกิดเป็นปัญหาสุขภาพในระยะยาวได้ อย่างไรก็ตามปัญหานี้ไม่ได้ถูกละเลย สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเองก็ได้ถูกกำหนดให้เป็นสถานที่สาธารณะที่มีการคุ้มครองสุขภาพของผู้ที่ไม่สูบบุหรี่เช่นเดียวกัน และจัดเป็นพื้นที่เขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ. 2560 นอกจากนี้ในหลาย ๆ สถาบันยังได้มีการรณรงค์เรื่องของการไม่สูบบุหรี่เพื่อเป็นป้องกันไม่ให้นักศึกษากลุ่มใหม่หันไปสูบบุหรี่และให้นักศึกษากลุ่มที่สูบบุหรี่อยู่มีจำนวนลดลง ซึ่งมหาวิทยาลัยสยามเองก็ได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์มาอย่างต่อเนื่องหลายปี

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ทั้งในด้านพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ โดยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมการรณรงค์ของมหาวิทยาลัยที่ได้มีการจัดมาอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมลดพฤติกรรมเสี่ยงในการสูบบุหรี่ และเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายควบคุมการสูบบุหรี่ภายในมหาวิทยาลัยสยามต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม
2. เพื่อศึกษาคะแนนระดับความรู้และเจคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ตามตัวแปรที่ศึกษา

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยสยามปีการศึกษา 2560 จำนวน 8,181 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสยามจำนวน 382 คน โดยใช้สูตร Taro Yamane ในการคำนวณ ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จำแนกออกตามกลุ่มคณะต่าง ๆ และเลือกนักศึกษาที่ทำการทดลองภายในกลุ่มย่อยด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยแบ่งออกเป็น 1) คณะศิลปศาสตร์จำนวน 74 คน 2) คณะบริหารธุรกิจจำนวน 93 คน 3) กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประกอบไปด้วย คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 89 คน 4) กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย คณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จำนวน 72 คน 5) กลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์ ประกอบด้วย คณะแพทย์ศาสตร์และคณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 54 คน ทำการเก็บข้อมูลในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่มหาวิทยาลัยสยาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสยาม ปีการศึกษา 2560 แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list) ได้แก่ เพศ อายุ คณะที่กำลังศึกษา สถานที่พักอาศัย รายได้เฉลี่ย และพฤติกรรมการสูบบุหรี่

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ มีการสอบถามถึงข้อมูลการสูบบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความถี่ในการสูบบุหรี่

สูบบุหรี่เฉลี่ยวันละกี่มวน อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ สาเหตุที่เริ่มสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ ประเภทของบุหรี่ที่สูบ ยี่ห้อบุหรี่ที่สูบเป็นประจำ โดยส่วนนี้ให้ตอบคำถามเฉพาะผู้ที่สูบบุหรี่เท่านั้น

ส่วนที่ 3 ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการชนิด 2 ตัวเลือก (ใช่หรือไม่ใช่) มีการสอบถามถึงความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 15 ข้อ เช่น บุหรี่เป็นสิ่งเสพติดชนิดหนึ่ง การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคมะเร็งที่อวัยวะต่างๆ ของร่างกาย สารนิโคตินในบุหรี่ทำให้ผู้สูบบุหรี่มีอาการติดบุหรี่ เป็นต้น

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ใช้เกณฑ์ 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert's scale) ดังนี้ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย โดยมีการสอบถามถึงเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 12 ข้อ เช่น การสูบบุหรี่มีผลเสียมากกว่าผลดี ท่านรู้สึกรังเกียจผู้ที่สูบบุหรี่ การสูบบุหรี่ทำให้มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น เป็นต้น

2.1 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. ศึกษาจากหนังสือ บทความ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับบุหรี่และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (validity) โดยมีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาตามทฤษฎี ความเหมาะสมของเนื้อหา และภาษาที่ใช้ ตรวจสอบความตรงโดยใช้ค่าดัชนี IOC พบว่าแบบสอบถามมีคะแนน IOC เท่ากับ 0.96 - 1.00 คะแนน

3. ตรวจสอบรายละเอียดและแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่เป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรการคำนวณ K.R.20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder –Richardson) กับแบบทดสอบความรู้ที่มีลักษณะการให้คะแนนเป็น Dichotomous คือตอบถูกได้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ เท่ากับ 0.65 และใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) กับแบบวัดเจคติ ผลการหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติ เท่ากับ 0.77

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามจำนวน 420 ชุด ซึ่งได้จากการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane ได้จำนวน 382 คนและคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างสำรองอีกร้อยละ 10 (เผื่อสำหรับแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์)

2. เก็บข้อมูลขอบผู้ตอบแบบสอบถามโดยทำการกระจายผู้เก็บแบบสอบถามไปยังสถานที่ต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยสยาม ระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

3. คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้มาพิจารณาตรวจสอบถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่ามีแบบสอบถามที่ถูกต้องและสมบูรณ์ครบถ้วนจำนวน 388 ชุด สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้วิธีทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ความถี่และร้อยละ

2. เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ด้วยสถิติไคสแคว์ (chi – square test)

3. ข้อมูลด้านความรู้และเจคติเกี่ยวกับบุหรี่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. เปรียบเทียบหาความแตกต่างของคะแนนความรู้และเจคติเกี่ยวกับบุหรี่ ตามตัวแปร เพศและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ด้วยสถิติค่าที (t-test) และตัวแปร ช่วงอายุ คณะที่กำลังศึกษา สถานที่พักอาศัยและรายได้เฉลี่ย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance หรือ F-test)

5. หาความสัมพันธ์ของคะแนนความรู้และเจตคติ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 215 คน (ร้อยละ 55.41) มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 21 ปี ศึกษาในคณะบริหารธุรกิจมากที่สุดร้อยละ 25.52 ส่วนใหญ่พักอยู่บ้านตนเองร้อยละ 62.37 และมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือนร้อยละ 33.76

ข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 74.49 โดยแบ่งเป็นผู้ไม่เคยสูบบุหรี่เลยร้อยละ 66.24 และผู้ที่เคยเลิกสูบแต่เลิกแล้วร้อยละ 8.25 ส่วนผู้ที่สูบบุหรี่อยู่มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.51 โดยในกลุ่มคนที่สูบบุหรี่นี้พบว่าส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่เป็นประจำทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 75.76 จำนวนบุหรี่ที่สูบเฉลี่ยต่อวันคือ 8 มวน อายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ คือ 16.81 ปี โดยสาเหตุที่เริ่มสูบบุหรี่ส่วนใหญ่ คือ อยากลองสูบเอง (ร้อยละ 52.53) โดยมีค่าใช้จ่ายในซื้อบุหรี่ต่อเดือนส่วนใหญ่ไม่เกิน 400 บาทต่อเดือน ผู้ที่สูบบุหรี่ที่ต้องการเลิกบุหรี่มีจำนวน 37 คน โดยปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาต้องการเลิกบุหรี่มากที่สุดคือ การรู้ถึงโทษภัยของบุหรี่ (ร้อยละ 25) และคิดว่าบุคคลที่ทำให้สามารถเลิกบุหรี่ได้คือ ตนเอง (ร้อยละ 53.51) โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ (n=99)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการสูบบุหรี่		
สูบประจำทุกวัน	75	75.76
วันเว้นวัน	12	12.12
สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง	9	9.09
สัปดาห์ละครั้ง	2	2.02
น้อยกว่าสัปดาห์ละครั้ง	1	1.01
รวม	99	100
สูบบุหรี่เฉลี่ยวันละ 8.40 ± 4.84 มวนโดยแบ่งเป็น		
เริ่มสูบตอนอายุเฉลี่ย 16.81 ± 2.30		
สาเหตุที่เริ่มสูบบุหรี่		
อยากลองสูบเอง	53	53.05
เพื่อนชวน	30	30.03
อื่น ๆ	16	16.06
รวม	99	100
บุคคลที่นักศึกษาคิดว่าสามารถช่วยให้เลิกบุหรี่ได้*		
ตัวเอง	61	53.51
คนรัก	26	22.81
ครอบครัว	25	21.93
เพื่อน	1	0.88
รวม	113	100

* นักศึกษา 1 คนตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ความต้องการในการเลิกบุหรี่		
ต้องการ	40	40.40
ไม่ต้องการ	59	59.59
รวม	99	100
ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาต้องการเลิกบุหรี่*		
รู้ถึงโทษภัย	34	25.56
ครอบครัว	30	22.56
ต้องการประหยัดค่าใช้จ่าย	26	19.54
มีปัญหาสุขภาพ	17	12.78
กังวลผลกระทบต่อคนรอบข้าง	11	8.27
สังคมไม่ยอมรับ	10	7.51
กฎหมายห้ามสูบบุหรี่และข้อห้ามของมหาวิทยาลัย	5	3.75
รวม	133	100
ค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่ต่อเดือน		
0-400 บาท	49	49.49
401-700 บาท	21	21.21
701-1,000 บาท	15	15.15
1,000 บาทขึ้นไป	14	14.14
รวม	99	100

2. ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

เป็นการหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามตามตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ คณะที่ศึกษา ชั้นปีที่ศึกษา สถานที่พักอาศัยปัจจุบัน รายได้เฉลี่ย พบว่าตัวแปร เพศ ช่วงอายุ คณะที่ศึกษา สถานที่พักอาศัยในปัจจุบัน และรายได้เฉลี่ย มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p= .00-.038) ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

ปัจจัย	การสูบบุหรี่		จำนวน	χ^2	p-value
	ไม่สูบ	สูบ			
เพศ				28.855	.000
ชาย	106	67	173		
หญิง	183	32	215		
ช่วงอายุ				10.720	.030
18 – 19 ปี	61	9	70		
20 ปี	52	14	66		
21 ปี	78	32	110		
22 ปี	47	17	64		
มากกว่า 23 ปี	51	27	78		
คณะที่กำลังศึกษา				51.024	.000
คณะศิลปะศาสตร์	65	9	74		
คณะบริหารธุรกิจ	76	23	99		
กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	57	32	89		
กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	37	35	72		
กลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์	54	0	54		
สถานที่พักอาศัยในปัจจุบัน				8.437	.038
บ้านตนเอง	163	73	236		
หอพัก/อพารต์เมนท์/คอนโด	101	23	124		
บ้านญาติ	10	2	12		
รายได้เฉลี่ย				15.485	.001
0-5,000 บาท	112	19	131		
5,001-10,000 บาท	85	28	113		
10,001-15,000 บาท	52	30	82		
มากกว่า 15,000 บาท	34	17	51		

3. คะแนนระดับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

จากผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานเกี่ยวกับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับบุหรี่เท่ากับ 11.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.82 และมีคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่เท่ากับ 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสถิติพื้นฐานของความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม

การเลิกบุหรี่	คะแนนเต็ม	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	n	mean	SD
ความรู้	15	15	2	388	11.20	1.82
เจตคติ	5	5	1.67	388	3.84	0.67

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ตามตัวแปรที่ศึกษา

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับบุหรี่ตามตัวแปร เพศ และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ โดยการใช้สถิติทดสอบที (t-test) พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยสยามที่มีเพศและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่ต่างกัน มีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่านักศึกษาเพศหญิงมีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่มากกว่าเพศชาย และนักศึกษาที่ไม่ได้สูบบุหรี่มีคะแนนความรู้และเจตคติมากกว่านักศึกษาที่สูบบุหรี่ โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับบุหรี่ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ที่มีตัวแปรต่างกันโดยใช้สถิติค่าที

ตัวแปร	คะแนนเกี่ยวกับบุหรี่		n	mean	SD	t	P
เพศ	ความรู้	ชาย	173	10.71	1.791	-4.884	.000
		หญิง	215	11.60	1.751		
		รวม	388	11.20	1.820		
	เจตคติ	ชาย	173	3.62	0.449	-5.815	.000
		หญิง	215	4.00	0.331		
		รวม	388	3.84	0.676		
พฤติกรรมการสูบบุหรี่	ความรู้	ไม่สูบ	289	11.40	1.831	4.025	.000
		สูบ	99	10.61	1.659		
		รวม	388	11.20	1.820		
	เจตคติ	ไม่สูบ	289	4.03	0.583	11.758	.000
		สูบ	99	3.24	0.575		
		รวม	388	3.84	0.676		

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ตามตัวแปร 1) ช่วงอายุ 2) คณะที่ศึกษา 3) สถานที่พักอาศัย 4) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยสยามที่มีช่วงอายุที่ต่างกัน มีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีคณะที่ศึกษาที่ต่างกันและมีสถานที่พักอาศัยที่ต่างกัน มีความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีคะแนนเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนความรู้นั้นพบว่าไม่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับบุหรี่ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ที่มีตัวแปรต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ตัวแปร	คะแนนเกี่ยวกับบุหรี่		n	mean	SD	F	P
ช่วงอายุ	ความรู้	18 – 19 ปี	70	11.41	1.75	.875	.479
		20 ปี	66	11.36	1.61		
		21 ปี	110	11.17	1.76		
		22 ปี	64	11.20	1.73		
		มากกว่า 23 ปี	78	10.91	2.17		
	เจตคติ	18 – 19 ปี	70	3.97	0.66	1.889	.112
		20 ปี	66	3.95	0.65		
		21 ปี	110	3.78	0.67		
		22 ปี	64	3.75	0.64		
		มากกว่า 23 ปี	78	3.76	0.72		
คณะที่ศึกษา	ความรู้	คณะศิลปศาสตร์	74	11.01	1.583	9.595	.000
		คณะบริหารธุรกิจ	99	11.08	1.973		
		กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	89	10.71	1.524		
		กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	72	11.50	1.904		
		กลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์	54	12.50	1.622		
	เจตคติ	คณะศิลปะศาสตร์	74	3.88	0.672	15.820	.000
		คณะบริหารธุรกิจ	99	3.77	0.600		
		กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	89	3.71	0.571		

ตัวแปร		คะแนนเกี่ยวกับบุหรี่	n	mean	SD	F	P
		กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	72	3.60	0.784		
		กลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์	54	4.43	0.456		
สถานที่พักอาศัย	ความรู้	บ้านตนเอง	242	10.98	1.73	5.142	.006
		บ้านญาติ	13	11.08	1.19		
		หอพัก/อพาร์ตเม้นต์/คอนโดมิเนียม	127	11.61	2.01		
		อื่นๆ	6	11.67	0.82		
	เจคติ	บ้านตนเอง	242	3.75	0.67	4.464	.012
		บ้านญาติ	13	4.07	0.53		
		หอพัก/อพาร์ตเม้นต์/คอนโดมิเนียม	127	3.95	0.70		
		อื่นๆ	6	4.12	0.47		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ความรู้	0 – 5000 บาท	131	11.18	1.90	.501	.682
		5001 – 10000 บาท	113	11.11	1.87		
		10000 – 15000 บาท	82	11.30	1.67		
		มากกว่า 15000 บาท	51	11.45	1.67		
	เจคติ	0 – 5000 บาท	131	4.02	0.63	4.986	.002
		5001 – 10000 บาท	113	3.77	0.68		
		10000 – 15000 บาท	82	3.69	0.67		
		มากกว่า 15000 บาท	51	3.82	0.65		

จากผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรคณะที่ศึกษามีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Bonferroni พบว่า กลุ่มคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์มีคะแนนความรู้และเจคติเกี่ยวกับบุหรี่แตกต่างกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่จากคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ที่มีคณะที่กำลังศึกษาต่างกัน

คะแนน	**คณะที่กำลังศึกษา**	บริหารธุรกิจ	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์การแพทย์
ความรู้	ศิลปะศาสตร์	1.00	1.00	1.00	.00
	บริหารธุรกิจ	-	1.00	1.00	.00
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		-	0.79	.00
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์			-	.00
เจตคติ	ศิลปะศาสตร์	1.00	0.93	0.09	.00
	บริหารธุรกิจ		1.00	0.95	.00
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี			1.00	.00
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์				.00

จากผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรสถานที่พักอาศัยมีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Bonferroni พบว่า นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่บ้านตนเองมีคะแนนความรู้และคะแนนเจตคติแตกต่างจากนักศึกษาที่พักในหอพักฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่จากคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ที่มีสถานที่พักอาศัยต่างกัน

คะแนน	**สถานที่พักอาศัย**	บ้านตนเอง	บ้านญาติ	หอพัก/อพาร์ตเม้นต์/คอนโดมิเนียม
ความรู้	บ้านตนเอง	-	1.000	0.008
	บ้านญาติ		-	0.927
เจตคติ	บ้านตนเอง		0.624	0.042
	บ้านญาติ			1.000

จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ Bonferroni พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5000 บาทมีคะแนนเจตคติแตกต่างนักศึกษาที่มีรายได้ 10000 – 15000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยมีคะแนนมากกว่า ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่จากคะแนนเจตคติเกี่ยวกับการเลิกบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน

คะแนน	รายได้	5001 – 10000 บาท	10000 – 15000 บาท	มากกว่า 15000 บาท
เจตคติ	0 – 5000 บาท	0.21	0.003	0.395
	5001 – 10000 บาท	-	1.000	1.000
	10000 – 15000 บาท		-	1.000

5. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคะแนนด้านความรู้กับเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) พบว่าคะแนนความรู้กับเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ มีความสัมพันธ์กันทางบวกที่ไปในทิศทางเดียวกันโดยมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.448 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (p = .00)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลตามผลการวิจัยที่ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการสูบบุหรี่

ข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่สูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 74.49 ซึ่งมีจำนวนผู้สูบบุหรี่ที่ลดลงเมื่อเทียบกับงานวิจัยของพลกฤษณ์และคณะ. (2556) ที่สำรวจการสสูบบุหรี่ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามในปีการศึกษา 2556 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่สูบบุหรี่จำนวนร้อยละ 68.10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาการจัดกิจกรรมรณรงค์การเลิกสูบบุหรี่ภายในมหาวิทยาลัยสยามเห็นผลได้อย่างชัดเจน ในกลุ่มคนที่สูบบุหรี่ในงานวิจัยนี้พบว่า ส่วนใหญ่สูบบุหรี่เป็นประจำทุกวันร้อยละ 75.76 มีจำนวนเฉลี่ยบุหรี่ที่สูบต่อวันคือ 8 มวน ซึ่งสูงกว่าจากงานวิจัยที่สำรวจในปีการศึกษา 2556 ของพลกฤษณ์และคณะเล็กน้อยคือ สูบบุหรี่เป็นประจำทุกวันร้อยละ 65.28 จำนวนเฉลี่ยบุหรี่ที่สูบต่อวันคือ 1-5 มวน แต่มีอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่ใกล้เคียงกันคือ 16 ปี และมีสาเหตุที่เริ่มสูบบุหรี่มากที่สุดเหมือนกัน คือ อยากลองสูบเอง แต่พบว่าค่าใช้จ่ายในซื้อบุหรี่ต่อเดือนลดลงจาก 400-700 บาทต่อเดือนในปี 2556 ลดเป็นไม่เกิน 400 บาทต่อเดือนในปี 2560 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม จันทร์นวล และพลากร สืบสาราญ. (2559) ที่ทำการศึกษาในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าอายุเฉลี่ยที่เริ่มสูบบุหรี่คือ 16.6 ปี ส่วนใหญ่สูบบุหรี่เกือบทุกวันร้อยละ 45.7 และสูบบุหรี่เฉลี่ยวันละ 7.1 มวน แต่มีสาเหตุในการสูบบุหรี่ที่แตกต่างกันคือ นักศึกษาส่วนใหญ่จะสูบตามเพื่อนร้อยละ 56.5 ซึ่งไปในทางเดียวกับงานวิจัยของลักษณาพร กรุงไกรเพชร และ กิตติ กรุงไกรเพชร. (2560) พบว่า สาเหตุของการสูบบุหรี่ที่พบมากที่สุดคือ อยากทดลองสูบร้อยละ 45.24 จำนวนบุหรี่ที่สูบเฉลี่ยต่อวัน 2-5 มวน (ร้อยละ 45.24) และส่วนใหญ่สูบทุกวัน (ร้อยละ 45.23) และมีค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรี่น้อยกว่า 100 บาทต่อเดือน เมื่อเปรียบเทียบข้อมูลพฤติกรรมการสูบบุหรี่ในงานวิจัยนี้ยังใกล้เคียงกับข้อมูลของรายงานสถิติการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2561 พบว่า อายุเริ่มสูบบุหรี่เหมือนกันคือ 16 ปี จำนวนบุหรี่ที่สูบ

เฉลี่ยต่อวันและมีค่าเฉลี่ยมีค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์ยาสูบเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ คือ จำนวน10 มวนต่อวัน และ 546 บาทต่อเดือนตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่และพฤติกรรมการสูบบุหรี่

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ เจตคติ เกี่ยวกับบุหรี่ตามตัวแปร เพศ พบว่านักศึกษาเพศหญิงมีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่มากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ที่นักศึกษาเพศหญิงสูบบุหรี่น้อยกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกัน และยังสอดคล้องกับผลสำรวจของ ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2561) ในช่วงปี พ.ศ. 2534-2560 พบว่า เพศหญิงมีอัตราการบริโภคยาสูบน้อยกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงมีอัตราการสูบที่ลดลงเป็นร้อยละ 66 เมื่อเทียบกับเพศชายที่ลดลงเพียงร้อยละ 36.42 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลกฤษณ์และคณะ.(2556) ที่สำรวจนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามในปีการศึกษา 2556 พบว่า เพศหญิงมีคะแนนความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับบุหรี่มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม จันทร์นวล และพลากร สืบสาราญ. (2559) ที่พบว่าตัวแปรเพศมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณาพร กรุงไกรเพชร และ กิตติ กรุงไกรเพชร. (2560) ที่ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า เพศชายสูบบุหรี่มากกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=.000$)

จากผลการศึกษา ตัวแปรช่วงอายุ พบว่า มีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .003$) สอดคล้องกับผลการศึกษาของพลกฤษณ์และคณะ. (2556) และงานวิจัยของนิยม จันทร์นวล และพลากร สืบสาราญ. (2559) ที่พบว่า ช่วงอายุที่แตกต่างกันนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพที่เกี่ยวกับบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้จากข้อมูลของรายงานสถิติการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2561 พบว่าในช่วงอายุ 19-24 ปีนั้นอัตราการสูบบุหรี่ไม่ลดลงเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุช่วงอื่นที่มีอัตราการสูบบุหรี่ลดลง

จากผลการศึกษา ตัวแปรคณะที่ศึกษา พบว่า คณะที่ศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p=.000$) โดยกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์นั้นพบว่าไม่มีผู้สูบบุหรี่เลย และยังมีคะแนนความรู้และเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่ดีกว่ากลุ่มคณะอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเกิดมาจากกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์มีการสอนและปลูกฝังให้นักศึกษาตระหนักถึงการดูแลสุขภาพและพิษภัยที่เกิดจากบุหรี่มากกว่ากลุ่มคณะอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลกฤษณ์และคณะ. (2556) ที่พบว่ากลุ่มคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์นั้นมีคะแนนพฤติกรรมสุขภาพในการสูบบุหรี่ในด้านความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ด้านเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่และด้านการปฏิบัติตัวดีกว่าคณะอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการศึกษา ตัวแปรสถานที่พักอาศัยและรายได้เฉลี่ย พบว่า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p=.038$, $.001$ ตามลำดับ) ซึ่งไปในทางเดียวกับงานวิจัยของของพลกฤษณ์และคณะ. (2556) ที่พบว่า สถานที่พักอาศัยที่แตกต่างกันและรายได้เฉลี่ยที่แตกต่างกันนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพในการสูบบุหรี่ในด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อนำแต่ละตัวแปรมาแบ่งออกเป็น กลุ่มผู้สูบและไม่สูบบุหรี่ พบว่า กลุ่มที่มีคะแนนความรู้และเจคติที่ดีจะสูบบุหรี่ที่น้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลโดยภาพรวมของงานวิจัยที่กลุ่มผู้ไม่สูบบุหรี่มีคะแนนความรู้และเจตคติที่ดีกว่า อาจเป็นเพราะเจตคติเป็นผลรวมของความเชื่อที่เป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งนั้นและจะแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเจตคติ ทั้งนี้นักศึกษาที่มีคะแนนความรู้และเจคติที่ดี (ต่อการไม่สูบบุหรี่) จึงมีพฤติกรรมที่ไม่สูบบุหรี่ตามมาด้วย ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการทำความเข้าใจในตนเองและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสมมติฐานในใจ ทำให้ส่งผลต่อความคิดความเชื่อ เจตคติ และการกระทำที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมได้ (เสถียร พูลผล และคณะ 2561; Mezirow Jack. 2000) ดังนั้นความรู้และเจตคติจึงเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม ดังนั้นหากบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของบุหรี่และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการสูบบุหรี่ก็จะแสดงออกเป็นพฤติกรรมที่ไม่สูบบุหรี่ดังผลการศึกษาที่ได้ และผลการศึกษาที่ได้นั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิยม จันทร์นวล และพลากร สืบสาราญ. (2559) ที่พบว่าทัศนคติต่อการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<.001$) และงานวิจัยของลักษณาพร กรุงไกรเพชร และ กิตติ กรุงไกรเพชร. (2560) พบว่า นักศึกษาที่มีความรู้น้อยสูบบุหรี่มากกว่ากลุ่มที่มีความรู้มาก ($p=.01$) และงานวิจัยของพลกฤษณ์และคณะ. (2556) ที่พบว่านักศึกษาที่ไม่สูบบุหรี่มีคะแนนทัศนคติและการปฏิบัติตัวที่สูงกว่ากลุ่มที่สูบบุหรี่ แต่ผลงานวิจัยที่ได้แตกต่างจากงานวิจัยของวิภารัตน์ สุวรรณไวพัฒนะ ; น้ำฝน ไวทยวงศ์กร ; และ วิรุฬจิตรา อุ่นจางวาง (2556). ที่ทำการศึกษาในกลุ่มผู้ใหญ่ในช่วงอายุ 41-60 ปี พบว่าความรู้และทัศนคติของผู้สูบบุหรี่ในการป้องกันการสัมผัสควันบุหรี่มือสองของสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การให้ความรู้และปรับเจคติเกี่ยวกับบุหรี่ในกลุ่มนักศึกษาจะให้ผลดีที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ได้ดีกว่ากลุ่มผู้ใหญ่

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงสาเหตุการติดบุหรี่ ความต้องการเลิกบุหรี่ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการป้องกันนักสูบหน้าใหม่และนำผู้ที่ต้องการเลิกบุหรี่เข้าสู่กระบวนการบำบัดผ่านคลินิกอดบุหรี่ของร้านยาโอสถสยามซึ่งเป็นร้านยาของมหาวิทยาลัย และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปจัดรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนานักศึกษาด้านความรู้ เจตคติและเสริมภูมิคุ้มกันพิษภัยบุหรี่ที่เหมาะสมกับนักศึกษามหาวิทยาลัยสยามที่สามารถนำไปขยายผลต่อทั้งในระดับคณะวิชา ระดับมหาวิทยาลัยและในชุมชนรอบมหาวิทยาลัยต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารสถาบันการศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการลดและป้องกันการสูบบุหรี่ของนักศึกษา การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาให้เป็นมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคีเครือข่ายทั้งภายในภายนอกมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์มีคะแนนความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ดีกว่าคณะอื่น ๆ จึงควรมีการวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนและการปลูกฝังเจตคติที่เกี่ยวกับบุหรี่ของกลุ่มคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการพัฒนานักศึกษาด้านความรู้ เจตคติ และเสริมภูมิคุ้มกันพิษภัยบุหรี่ที่เหมาะสมกับนักศึกษากลุ่มคณะอื่น ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก เครือข่ายวิชาชีพสุขภาพเพื่อสังคมไทยปลอดบุหรี่ โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่อย่างยั่งยืน

References

Akkarakittipong, P., Kaewsutha, N., & Intarakamhang, U. (2018). patčhai thāng čhit sangkhom thī kīeokhǫ̣ng kap phruttikam kān pǫ̣ngkan kān sūp burī khǫ̣ng nakrīan prathom sưksā tǫ̣n plāi nai khēt Krung Thēp Mahā Nakhǫ̣n [Psycho-Social Factors Related Cigarette Smoking Prevention Behaviors of Primary School Students Year 4-6 in Bangkok Metropolitan]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11,* 2 (May-August) : 50-62.

Junnual, N., & Suebsamran, P. (2016). sathānakān kān sūp burī khǫ̣ng bukkhalākǫ̣n læ naksưksā mahāwitthayālai ʻUbon ratčhathānī : phāitai khrongkān mahāwitthayālai ʻUbon ratčhathānī plọ̄t burī [The situation of Smoking Behavior among Staff and Students at Ubon Ratchathani University: Smoke Free Ubon Ratchathani University Project]. *Journal of Science and Teachnology, Ubon Ratchathani University, 8*, 2 (May-August) : 1-10.

Krungkraipetch, L., & Krungkraipetch, K. (2017). patčhai thī mī phon tọ̄ kān sūp burī khǫ̣ng nisit mahāwitthayālai burapha [Factor affecting Smoking behavior of Undergraduate students in Burapha University]. *Burapa Journal of Medicine,* 4,1 (January-June) : 21-30.

Mezirow Jack. (2000). Learning as Transformation: Critical Perspectives on a Theory in Progress. San Francisco: Jossey Bass.

Phunpon, S., Saleemad, K., Pummangura, C., & Dudsdeemaytha, J. (2018). kānphatthanā rūpbǣp kānčhatkān rīanrū phưa phatthanā thaksa kānsưsān thāng wichāchīp phēsatchakam samrap naksưksā phēsatchasāt tām thritsadī kān rīanrū sū kān plīanplǣng [Development of the Instructional Model to Enhance Communication Skills for Pharmacy Students based on Transformative Learning Theory]. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 11*(1 (January - April), 2450-2467.

Pongwiset, P., Anurak, P., & Ngenses, B. (2013). *kānsamrūat phruttikam sukkhaphāp nai kān lœ̄k burī khǫ̣ng naksưksā radap parinyā trī mahāwitthayālai Sayām pīkānsưksā sǫ̣ngphanharoịhāsiphok [A survey of smoking cessation behaviors among undergraduate students at Siam university in 2556 academic year]*. Bangkok: Siam University.

Sirirassamee, B., Holumyong, C., Sirirassamee, T., Konkaew, T., & Gainroj, P. (2013). *rāingān samrūat radap prathēt rưang phonkrathop čhāk nayobāi khuāpkhum boṛiphok yasūp nai prathēt Thai klum phū sūp burī rop thī hā (Phǫ̣.Sǫ̣. 2554)*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University.

Suwanwaiphatthana, W., Waithayavongkorn, N., & Aunjangwang, W. (2013). khwāmsamphan rawāng khwāmrū læ thatsanakhati khoṇng phū sūp burī nai kān poṇngkan kān samphat khwan burī mūsoṇng hai kap samāchik nai khrop̄khrūa [The Relationship Between Knowledge and Attitude of Cigarette Smokers toward Protecting Family Members from Secondhand Smoke]. *The Journal of Boromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima, 19*, 1 (January-June) : 31-41.

Tobacco Control Research, Mahidol Univarsity. (2018). rāingān sathiti kān boṛiphōk yāsūp khoṇng prathēt Thai soṇngphanhārōjhoksip‘et [Tobacco consumption statistics report of Thailand, 2018]. Retrieved 5 September 2018, from http://www.trc.or.th/th/media/attachments/2018/07/24/ch01.pdf

Tobacco Products Control Act, B. E. 2535. (1992). *Royal Thai Government Gazette*. Section 6.

Vathesatogkit, K. (2009). *thanon poṝ choṝ toḹ kān songsœ̄m kān lœ̄k burī nai ngān prachham [5A Smoking Cessation in Daily Work]*. Bangkok: Action on Smoking and Health Foundation Thailand.